

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci **starostlivosti o maloleté deti R.**, nar. X., **D.**, nar. X., a **K.**, nar. X., bývajúce u matky a zastúpené kolíznym opatrovníkom Ú., deti matky A., bývajúcej v Š., a otca R., bývajúceho v Š., zastúpeného Mgr. P., advokátom so sídlom v D., **o návrhu matky na zvýšenie výživného**, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 6 P 41/2008, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 13. júla 2009, sp. zn. 23 CoP 39/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Účastníkom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Dunajská Streda rozsudkom z 19. januára 2009, č.k. 6 P 41/2008-371

1. zvýšil výživné otca pre maloletú R., nar. X. zo sumy 132,78 € mesačne na sumu 450 € mesačne, pre maloletú D., nar. X. zo sumy 116,18 € mesačne na sumu 400 € mesačne, a pre maloletého K., nar. X. zo sumy 116,18 € mesačne na sumu 400 € mesačne, čím zmenil v časti určenia výživného rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda z 8. júla 2004, č.k. 9 C 77/2004-26,

2. uložil otcovi povinnosť zaplatiť dlh na zročnom výživnom matke v celosti do 28. februára 2009,

3. uložil otcovi povinnosť poukazovať časť výživného v sume 165 € za každé dieťa na osobitné účty maloletých detí,

4. uložil otcovi povinnosť zaplatiť polovicu školného za každé dieťa podľa jeho vyčíslenia školou k rukám matky vždy k 15. októbru,

5. žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.

Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil zvýšenými potrebami maloletých detí, ako aj možnosťami otca, ktorý v rokoch 2006 – 2007 získal predajom nehnuteľností finančné prostriedky značného rozsahu. Tvrdenie otca, že jeho majetok je pracovným nástrojom, neuznal, s tým, že pokiaľ aj otec má záujem svoj majetok investovať a dosahovať týmto spôsobom príjmy, musí predovšetkým uprednostniť svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť a výšku investícií zvážiť. Keďže však odôvodnené potreby maloletých detí neboli preukázané v takej výške, ako ich vyčíslila matka, uložil otcovi povinnosť poukazovať časť výživného na osobitné účty maloletých detí za účelom tvorby úspor. Vzhľadom na výšku školného a nerozvážne nakladanie matky s majetkom zaviazal otca platiť i polovicu ročného školného za každé dieťa. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Krajský súd v Trnave rozsudkom z 13. júla 2009, sp. zn. 23 CoP 39/2009 rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch o zvýšení výživného, tvorbe úspor a náhrade trov konania (1, 3 a 5) potvrdil, vo výroku o zaplatení dlhu na zročnom výživnom (2) zmenil tak, že uložil otcovi povinnosť zaplatiť tento dlh v lehote do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, a vo výroku o povinnosti otca platiť polovicu ročného školného za každé z detí (4) zrušil. Náhradu trov odvolacieho konania nepriznal žiadnemu z účastníkov. Vo vzťahu k potvrdeným výrokom poukázal na správne postupy, skutkové zistenia i právne závery súdu prvého stupňa. Zmenu výroku o zaplatení dlhu na zročnom výživnom odôvodnil uplynutím lehoty určenej súdom prvého stupňa. Výrok o povinnosti otca platiť polovicu ročného školného za každé z detí zrušil ako nezákonný, keďže z neho nevyplývala výška školného, ktoré ani nebolo osobitne predmetom návrhu; navyše na túto položku otec prispieva v rámci bežného výživného. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 Os.p. v spojení s 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil existenciou vád podľa § 237 písm. a/, d/ a f/ O.s.p. Namietal, že rozhodnutia prvostupňového i odvolacieho súdu sú v rozpore s ustanovením § 62 ods. 2 a § 75 zákona o rodine, ako aj čl. 20 a čl. 35 Ústavy Slovenskej republiky. Súd má pri určovaní výživného rozhodnúť predovšetkým v záujme dieťaťa a zároveň primerane k schopnostiam a možnostiam povinného. Svojvoľné určenie výšky výživného, ku ktorému v danom prípade došlo jeho neprimeraným a neúmerným zvýšením vzhľadom k preukázaným príjmom otca a reálnym potrebám detí, je nielen prekročením právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O.s.p.), ale aj

bezdôvodným spochybnením správnosti právoplatného a vykonateľného posledného predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom, a teda zakladá porušenie zásady prekážky rozsúdenej veci (§ 237 písm. d/ O.s.p.). Majetkové pomery otca už vôbec neodôvodňujú tvorbu úspor pre maloleté deti. Súd prvého stupňa navyše opomenul vo výroku rozsudku uviesť, že časť výživného v sume 165 € za každé dieťa, ktorú je otec povinný poukazovať na osobitné účty maloletých detí, je určená na tvorbu úspor. Keďže odvolací súd toto pochybenie neodstránil, zo strany matky môže dôjsť k nakladaniu s prostriedkami na týchto účtoch i bez súhlasu súdu. Okrem toho obe rozhodnutia súdov nižších stupňov nie sú náležite odôvodnené. V konaní pred odvolacím súdom bola tiež otcovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), keď jeho odvolanie bolo prejednané bez nariadenia pojednávania, ktoré bolo potrebné pre doplnenie a zopakovanie dokazovania a vyžadoval si ho aj verejný záujem na určení primeranej výšky výživného. Z týchto dôvodov žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa, zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Matka ani kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávannej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Osobitne však treba zdôrazniť, že v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach

upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva, alebo o osvojení.

V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku vydanému vo veci výživného pre maloleté deti, teda vo veci upravenej zákonom o rodine (pričom nejde o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva, alebo o osvojení). Napadnutý rozsudok teda nevykazuje znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné, ale znaky rozsudku, v prípade ktorého je prípustnosť dovolania výslovne vylúčená (viď § 238 ods. 4 O.s.p.).

Vzhľadom k zákonnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O.s.p.) prihliadnuť na existenciu procesných väd konania, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť rozhodnutia, skúmal dovolací súd prípustnosť dovolania aj podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania; ak v konaní došlo k procesnej vade vymenovanej v tomto ustanovení, možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutie, proti ktorému inak dovolanie nie je prípustné.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. b/, c/, e/ a g/ O.s.p. dovolateľ nenamietal a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľ v danej veci namieta procesné vady v zmysle § 237 písm. a/, d/ a f/ O.s.p.

Vady podľa § 237 písm. a/ a d/ O.s.p. spočívajú podľa dovolateľa v neprimeranom a neúmernom zvýšení výživného vzhľadom k jeho príjmom a reálnym potrebám detí. S uvedeným tvrdením nemožno súhlasiť. Posúdenie, či a v akom rozsahu došlo k zmene pomerov zakladajúcich dôvod na zmenu rozhodnutia o výživnom, ako aj následné určenie výšky výživného, je totiž právnym posúdením veci. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Právnym posúdením veci súdom, spočívajúcim v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav sa nezakladá procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (R 43/2003). K dovolateľom tvrdným vadám podľa § 237 písm. a/ a d/ O.s.p. dovolací súd ešte poznamenáva, že podľa § 7 ods. 1 O.s.p. je v právomoci súdov rozhodovať spory a iné právne veci, vyplývajúce z rodinných vzťahov, vrátane vecí výživného (porovnaj tretiu časť zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine). Určením, zmenou, či zrušením výživného teda súd nemôže prekročiť svoju právomoc. Zmena rozhodnutia o výživnom v súlade s § 78 zákona o rodine zase nemôže založiť prekážku rozhodnutej veci, pretože nejde o nové rozhodnutie, ale o zmenu rozhodnutia už existujúceho.

Podľa názoru dovolateľa je konanie postihnuté aj procesnou vadou podľa § 237 f/ O.s.p., ku ktorej malo dôjsť tým, že odvolací súd nenariadil na prejednanie jeho odvolania pojednávanie, hoci bolo potrebné pre doplnenie a zopakovanie dokazovania a vyžadoval si ho aj verejný záujem. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na ustanovenia § 213 ods. 3 až 5, z ktorých vyplýva, že rozhodnutie o potrebe doplnenia či zopakovania dokazovania v odvolacom konaní závisí od úvahy odvolacieho súdu. Výnimkou sú konania podľa § 120 ods. 2 O.s.p. (teda i veci starostlivosti súdu o maloletých), kedy je odvolací súd povinný doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov (aj keď ich účastníci nenavrhl), ak ich nevykonal súd prvého stupňa. I táto povinnosť sa však vzťahuje len na dôkazy, ktoré sú potrebné pre správne zistenie skutkového stavu; teda nie na dôkazy bezvýznamné, nadbytočné, či nespôsobilé preukázať tvrdené skutočnosti. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že nariadenie pojednávania si vyžadoval verejný záujem, dovolací súd poznamenáva, že za verejným záujmom sa všeobecne považuje záujem prinášajúci majetkový či iný prospech

všetkým alebo mnohým občanom. V danom prípade vzhľadom k predmetu konania preto uvedená námietka neobstojí.

Dovolateľ ďalej namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí oboch súdov nižších stupňov, ktoré je v zmysle ustálenej judikatúry tiež považované za vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa názoru dovolacieho súdu sa súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku vyporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami dôležitými pre posúdenie dôvodnosti zvýšenia výživného a svoj myšlienkový postup vedúci k záveru o výške výživného dostatočne vysvetlil, s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním a na závery, ktoré z nich vyvodil, v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. Rovnako postupoval odvolací súd vo vzťahu k zmeňujúcemu a zrušujúcemu výroku; vo vzťahu k potvrdeným výrokom sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti odôvodnenia súdu prvého stupňa, čím využil zákonnú možnosť upravenú ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. Z týchto dôvodov je i vada konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. namietaná nedôvodne.

Na záver dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že pochybenie súdu prvého stupňa, ktorý vo výroku rozsudku opomenul uviesť, že časť výživného v sume 165 € za každé dieťa je určená na tvorbu úspor, nemôže viesť k naplneniu obavy dovolateľa z neoprávneného nakladania s týmito prostriedkami matkou. Z odôvodnenia rozsudku (pozri stranu 13, odsek 2 rozsudku) totiž nepochybne vyplýva, že účelom tejto časti výroku je tvorba úspor, čomu zodpovedá zákonný zákaz nakladania s prostriedkami na účte maloletých detí bez súhlasu súdu (§ 63 ods. 3 posledná veta zákona o rodine).

Keďže existencia žiadnej z dovolateľom namietaných väd konania podľa § 237 písm. a/, d/ a f/ O.s.p. sa v dovolacom konaní nepreukázala, nemožno prípustnosť dovolania vyvodiť ani z týchto ustanovení.

Vzhľadom k uvedenému dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie je v prejednávanej veci procesne neprípustné, preto ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, otázkou vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa nezaoberal.

V dovolacom konaní nebol otec úspešný. Dovolací súd matke nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. januára 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková